

Schalkwijker Buitenwaard

Nieuwsbrief

December 2020

Even bijpraten...

In de nieuwsbrief van mei vertelden wij al dat het afgelopen jaar vooral in het teken heeft gestaan van onderzoeken. Het afgelopen half jaar hebben wij nog een aantal aanvullende onderzoeken uitgevoerd. Op basis daarvan werken wij nu aan de vergunningaanvragen. In deze nieuwsbrief vertellen wij u graag over de stand van zaken en over de stappen die er de komende tijd gezet gaan worden. Met als uiteindelijke doel om een gevarieerd riviernatuurgebied te realiseren waar mens en dier van kunnen genieten.

Richting een definitief ontwerp

Het afgelopen jaar hebben we veel onderzoeken uitgevoerd op het gebied van archeologie, bodem, natuur, stikstofdepositie, geotechniek, (geo)hydrologie (grondwater) en rivierkunde. Sinds de laatste nieuwsbrief van mei is er nog een aantal onderzoeken uitgevoerd. Daarover vertellen we u graag meer. Op basis van al deze onderzoeken hebben we het plan geoptimaliseerd en leggen u dit nu voor. Op basis van het geoptimaliseerde plan stellen we ook aanvragen op voor de benodigde vergunningen.

Het grondradaronderzoek



Rivierkunde

In verband met rivierkunde hebben we nog een optimalisatie doorgevoerd om de doorstroming in de uiterwaard te verbeteren. Uit het rivierkundig onderzoek is namelijk gebleken dat als we de geul die we willen realiseren aansluiten op de met ooibos omzoomde plas (het bosje van Bongers), dat tot ongewenste rivierkundige effecten bij hoogwater zou leiden. Doordat bij hogere waterstanden het water dan door het ooibos zou moeten stromen, zou er opstuwung ontstaan. Ook zou dit de dwarsstroming op de rivier vergroten. Vanuit hoogwaterveiligheid en met het oog op de scheepvaart op de Lek is dit niet gewenst. Daarom is het patroon van de geul zodanig aangepast dat deze niet meer is verbonden met de bestaande plas en het ooibos. U kunt dit zien op het inrichtingsplan op de volgende pagina.

Archeologie- en bodemonderzoek

Om de herinrichting te kunnen realiseren, wordt er uiteraard veel in de grond gewerkt. Daarom hebben wij het afgelopen half jaar nog aanvullend gekeken naar archeologie en naar bodem.

Archeologie

In de vorige nieuwsbrief berichtten wij u dat er bij het archeologisch booronderzoek geen vondsten zijn gedaan. Het booronderzoek gaf echter te weinig zekerheid over het opsporen van bijvoorbeeld vroegere woningen of scheepswrakken. Daarom is met de archeologen afgestemd om een zogenaamd grondradaronderzoek uit te voeren. Dat

is met een quad gedaan met een radar aan boord. Dus heeft u begin november een quad in de uiterwaarden zien rijden, dan was dat dus in verband met dit onderzoek. Wij zijn momenteel in afwachting van de resultaten.

Bodemonderzoek

Voor wat betreft bodem hebben wij nog aanvullend onderzoek gedaan naar PFAS. Het onderwerp PFAS is de afgelopen tijd veel in het nieuws geweest. Om het grondverzet binnen het gebied mogelijk te maken, wordt een waterbodemkwaliteitskaart opgesteld. Sinds kort is het hierbij verplicht om grond te analyseren op de stofgroep PFAS. De conclusie van dit onderzoek is dat de PFAS-gehalten niet verhoogd zijn en dat er in de uiterwaard vrij grondverzet kan plaatsvinden.

Geotechnisch en geohydrologisch onderzoek

In een vroegtijdig stadium is er onderzoek gedaan naar de aspecten die samenhangen met de aangrenzende dijk (bijv. stabiliteit en piping) en het binnendijkse gebied (grondwater). Het project mag de dijk niet verzwakken en daarnaast is het belangrijk dat in het achterland een toename van kweloverlast als gevolg van het plan wordt voorkomen. Beide zijn inmiddels positief beoordeeld.

In het ontwerp is met deze belangrijke onderwerpen rekening gehouden door een ruime zone van circa 100 meter vanaf de buitenteen van de dijk niet te vergraven.



Het bestaande moerasje

Toelichting op het voorkeursontwerp

In de planvormingsfase hebben we gekeken naar drie verschillende inrichtingsvarianten. Daarover schreven wij ook in de nieuwsbrief van afgelopen mei. Op basis van onder andere de eigendomsituatie, de historie van het gebied, bodemgegevens (kleidiktes), inpassing van bestaande natuurwaarden, input vanuit de omgeving, rivierkundig onderzoek en ook de wensen van eigenaar Staatsbosbeheer is er een voorkeursvariant tot stand gekomen.

De eigendomsituatie

Een herinrichting van de gehele Buitenwaard is (nog) niet mogelijk. Van de oostelijke helft van de uiterwaard is circa 30 hectare in particulier eigendom. Doordat het plan is om de nevengeul aan te sluiten op de Lek, zal sprake zijn van een hogere waterstand in de uiterwaard en meer invloed van de rivier. Onze burens mogen daarvan geen last ondervinden. Daarom is er een tussenkade als vervangende kade opgenomen. In de huidige situatie is al een vergelijkbare kade als toegangsweg aanwezig.

De historie van het gebied

In het ontwerp is zo goed als mogelijk rekening gehouden met de ontstaansgeschiedenis van het gebied. Het was niet mogelijk om de oude strang aan de buitenteen van de dijk (door demping nu niet meer zichtbaar) te herstellen, want dat zou de dijk verzwakken. Wel kunnen we rekening houden met het oude patroon van stroomruggen en stroomgeulen, zoals deze in het verleden zijn gevormd door de rivier.

Inpassing van bestaande natuurwaarden

Het overgrote deel van het plangebied bestaat nu uit soortenarme graslanden. In de lente ontstaat plaatselijk weliswaar een fraai beeld met de goudgele kleuren van het groot streepzaad (zie foto op pagina 3), maar het aantal verschillende plantensoorten is gering. In het gebied zijn er met de door oobios omgeven plas en een moerasje waardevolle elementen aanwezig. Het oobios is bijvoorbeeld een belangrijke slaapplek voor grote zilverreigers. Beide elementen zijn ingepast in het ontwerp.

Weidevogels

Hoewel de Buitenwaard niet tot een weidevogelkerngebied behoort, komen er nu wel weidevogels voor. De herinrichting creëert een uitgangssituatie die geschikt is voor de ontwikkeling van riviernatuur. Door de ontwikkeling van riet, ruigte en kleine bosschages neemt de geschiktheid van het gebied voor weidevogels naar verwachting af. Maar door de brede zone met bloemrijk grasland aan de dijkvoet en doordat het gebied een vrij open karakter houdt, kan het nog wel als broedgebied voor bijvoorbeeld graspiepers of veldleeuweriken fungeren.

Overigens is de verwachting dat het gebied in de beginfase, wanneer de meerjarige begroeiing zich nog niet heeft ontwikkeld, aantrekkingskracht heeft als foerageergebied op onder andere steltlopers (waaronder weidevogelsoorten).

Input vanuit de omgeving

In een aantal reacties wordt de voor het gebied karakteristieke openheid met zicht op de rivier als waardevol benoemd. Hoewel met de herinrichting wordt ingezet op meer variatie in begroeiing, mag er ook in de toekomst niet al teveel struweel en oobios ontstaan. Daar gaan we in het beheer rekening mee houden. Hiermee ontwikkelt een deel van het gebied zich verder als bloemrijk (glanshaver)hoiland. Dit biedt ruimte aan bijbehorende vogelsoorten, waaronder hopelijk weidevogels.

Ook is aangegeven dat het belangrijk is om te kijken hoe vaarrecreatie zoals bootjes en jetski's uit de geul geweerd kan worden. Met het toevoegen van een instroomdrempel, net onder het vaste stuwpeil op de Lek, geven we hier invulling aan.

Rivierkundig onderzoek

Eerder in deze nieuwsbrief schreven we dat het betrekken van het oobios bij de nevengeul tot ongewenste rivierkundige effecten bij hoogwater zou leiden. Daarom is het patroon van de geul zodanig aangepast dat deze niet meer is verbonden met de bestaande plas.



Inrichtingsvariant B



Inrichtingsvariant C

Wensen van Staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer heeft als eigenaar en beheerder ook een aantal wensen. Er moet een goede infrastructuur zijn om de riviernatuur goed te kunnen beheren. Ook is het belangrijk om de connectie met de rivier te herstellen. Daarom is een op de Lek aangetakte geul opgenomen: zeer geschikt als paai- en opgroeigebied voor (jonge) vis. Ook biedt het geleidelijke (moeras-)overgangen tussen land en water waar veel dieren en planten een leefgebied vinden (bv. libellen, rietzangvogels).

Met het oog op het toekomstige begrazingsbeheer is het niet wenselijk om in het gebied een ruitroute te realiseren, hoewel dit wel een wens was van meerdere mensen uit de omgeving. Wellicht zijn er bij de beheerder van de aangrenzende dijk mogelijkheden voor het scheiden van gemotoriseerd verkeer en ruiters.

Verder is het van groot belang dat de herinrichting gefinancierd wordt vanuit de kleiwinning en zelfs nog extra budget oplevert voor aanvullende grondverwerving. Want de allerbeste kansen voor herstel van bloemrijke riviergraslanden liggen in het oosten van de uiterwaard.

Een blik in de toekomst: vergunningsaanvragen en gefaseerde uitvoering

K3 verzorgt namens Staatsbosbeheer de planuitwerking en het aanvragen van de benodigde vergunningen. Als de vergunningen er eenmaal zijn, dan komt Delgromij (een dochteronderneming van K3) in beeld voor de uitvoering. Delgromij is gespecialiseerd in kleiwinning. Zij voeren het project straks uit. Door de winning van klei in het gebied kunnen we het gebied herinrichten.

Welke vergunningen zijn er straks nodig?

Eerder in deze nieuwsbrief en in die van afgelopen mei vertelden we over onderzoeken die er de afgelopen tijd zijn uitgevoerd. De vergunningsaanvragen en het MER (milieu-effectrapport) dat nodig is voor de ontgrondingsvergunning, worden gevoed met al deze onderzoeken. Al deze vergunningen zorgen ervoor dat alle aspecten die goed geregeld moeten zijn en waar vragen over gesteld zijn door de omgeving, goed worden vastgelegd. Maar welke zijn er allemaal nodig?

Ontgrondingsvergunning

Om een goede uitgangssituatie te creëren voor de ontwikkeling van riviernatuur wordt een nevengeul aangelegd en wordt het maaiveld verlaagd. Voor de graafwerkzaamheden moet een ontgrondingsvergunning worden aangevraagd bij de provincie Utrecht. De RUD Utrecht is namens de provincie vergunningverlener.

Watervergunning

Het project is gelegen in het winterbed van de Lek. Hierdoor is voor de herinrichting en de uitvoeringswerkzaamheden een watervergunning nodig. Rijkswaterstaat beoordeelt of het project geen negatieve effecten heeft op bijvoorbeeld de hoogwaterveiligheid of de scheepvaart op de Lek. Het

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) adviseert Rijkswaterstaat voor de procedure over aspecten die samenhangen met de dijk en het binnendijkse gebied.

Wnb-vergunning

De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van bijvoorbeeld beschermde natuurmonumenten, Natura 2000-gebieden en wetlands. De provincie verleent daarvoor de vergunningen. Hoewel het projectgebied niet is aangewezen als Natura 2000-gebied, is het wel van belang om te kijken of er uitstralende effecten zijn als gevolg van de uitvoering (bijv. stikstofdepositie). De provincie Utrecht is vergunningverlener.

Omgevingsvergunning (milieu)

De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) regelt de omgevingsvergunning. De omgevingsvergunning wordt in dit geval aangevraagd voor aanlegwerkzaamheden (dit is de uitvoering van het project) en een aantal milieuaspecten. Bij deze milieuaspecten kunt u bijvoorbeeld denken aan voorschriften met betrekking tot geluid. De RUD Utrecht is namens de gemeente Houten vergunningverlener.

Besluit bodemkwaliteit

In het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) zijn regels opgenomen voor het toepassen van bouwstoffen, grond en baggerspecie. Het doel van het Bbk is duurzaam bodembeheer. Voor het project is een waterbodemkwaliteitskaart opgesteld, waarin de bodemkwaliteit is bepaald. De bodemkwaliteitskaart wordt gebruikt als bewijsmiddel voor het grondverzet binnen het gebied. Rijkswaterstaat dient de waterbodemkwaliteitskaart bestuurlijk vast te stellen.

Fasegewijs werken

Tijdens de uitvoering zullen er telkens kleine deelgebieden (circa 5 hectare) tegelijkertijd in bewerking zijn. Door deze deelgebieden ook weer fasegewijs op te leveren (vermoedelijk van west naar oost), kan de natuur zich al tijdens de werkzaamheden ontwikkelen. Doordat de aangrenzende dijk niet is



Met een mobiele laadconstructie wordt de klei met vrachtwagens in schepen geladen.

ingericht op zwaar vrachtverkeer en om de overlast voor de omgeving zo veel als mogelijk te beperken, wordt de klei per schip afgevoerd. De klei wordt per vrachtwagen via een (mobiele) laadconstructie in het schip geladen (zie foto).



Groot streepzaad

Planning

9 december 2020

Digitale inloopbijeenkomst: mogelijkheid om input te geven op het plan

4^e kwartaal 2020

Het opstellen en indienen van concept vergunningsaanvragen (einde 'informele' traject) en afstemming met het bevoegd gezag

1^e/2^e kwartaal 2021

Indienen vergunningsaanvragen (start 'formeel' traject)

2^e kwartaal 2021

Publicatie ontwerp vergunningen. Voordat de ontwerp vergunningen worden gepubliceerd, organiseren wij nogmaals een informatiemoment.

3^e kwartaal 2021

Tussentijdse behandeling van eventuele zienswijzen

4^e kwartaal 2021

Publicatie definitieve vergunningen

1^e kwartaal 2022

Eventuele behandeling van bezwaar en beroep

2^e kwartaal 2022

Mogelijke start uitvoering



Het huidige moerasgebied met oobos

Wij horen graag van u!

Wij bouwen graag aan een plan waar u een bijdrage aan hebt geleverd. Tijdens de inloopbijeenkomst in november 2018 en ook daarna nog, hebben wij input van u gekregen dat wij waar mogelijk in het plan hebben verwerkt.

Mochten er nog zaken ontbreken of bijgesteld moeten worden, dan horen wij dat uiteraard graag. Uw inbreng wordt op prijs gesteld en we zullen daar zo veel als mogelijk rekening mee houden. Wij nodigen u dan ook van harte uit zich aan te melden voor de digitale inloopbijeenkomst op woensdag 9 december.

Meer informatie over hoe u zich daarvoor kunt aanmelden vindt u op www.k3.nl/schalkwijkerbuitenwaard. Daar vindt u meer informatie over het plan, waaronder een video waarin we u bijpraten over de laatste stand van zaken.

Heeft u naar aanleiding van deze nieuwsbrief nog vragen of opmerkingen? Wij staan u vanzelfsprekend graag te woord. U kunt contact opnemen met een van de betrokken personen. Hun gegevens vindt u hiernaast.

Contact

U kunt contact opnemen met:

K3

Iwan Reerink
Senior projectleider
024 348 88 54
i.reerink@K3.nl

Jildert Hijlkema
Projectleider
024 348 88 52
j.hijlkema@k3.nl

Staatsbosbeheer

Jacob Dam
Projectleider
0570 747 200
j.dam@staatsbosbeheer.nl

www.k3.nl/schalkwijkerbuitenwaard

